

זרע שמשון

רבי שמשון חיים
ב"ר נחמן מיכאל נחמני זצ"ל
הבטיח למי שילמוד בספריו:
תשלומי חן וחסד ושלמה רבא
מן שמאי ועינים תראה בנים
ובני בנים כשתילי זיתם סביב
לשולחנכם, חכמים ונבונים
ובתים מלאים כל טוב, גם עושר
גם כבוד לא יסופו מזרעכם וכו',
בני חיי ומזוני טבי.

מלא העומר

רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשאריות כוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו
למליץ. וכ"כ הנה"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין ח"ל: הבטיח הגאון שיעשה
טובה לכל המשתדלים והמסייעים
ברוצאת חיבוריו לאור, וכן היה באמת
שעשה טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר

רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורנשטיין זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להנה"ק מקוויגלוב עה"ת
עמוד רמ"ב) וכ"כ השם משמואל:
ובטח יהיה למליץ יושר
למיימנים בה

ילקוט סופר

רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
זוסמאן סופר זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמוד או יפרסם דבריו
אני אטיב בעומה להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איה ממוורי תהלים
ג"כ אשתחוה גם אני לפני שמוע
קול בכיות עמו ישראל ברחמים
ואצטרף תפילתי עמהם
לטוב להם, כל הימים

לב העברי

רבי עקיבא יוסף
ב"ר יחיאל שלעזינגר זצ"ל
כתב בצוואתו
בקשתי שטוחה שישתדלו
להדפיס ספרים שלי, ואני
תפילה להש"ת, צעק לבי אל ה'
בין בחיי בעוה"ז, ובעוה"ב אם
יחיה בכוחי, אקוה שלא להיות
כפוי טובה ח"ו, ובעולם האמת
אקוה כי לא יבשו בי תנומכי.

אתוון דאורייתא

רבי יוסף
ב"ר יהודה ענגיל זצ"ל
העיד חתנו הגאון רבי יצחק
מנחם מארגענשטערן זצ"ל
בהספדו
רבינו בטרם עלה השמימה
הבטיח כל מי שייסייע בהדפסת
החיבורים שלו יהיה לו למליץ
יושר בעולם העליון

צדקת הצדיק

רבי צדוק
ב"ר יעקב רבינוביץ זצ"ל
אמר קודם פטירתו
שמבטיח כמו הבטחת בעל
מלא העומר שמי שידפיס
דבריו יהיה לו למליץ יושר

חזון יחזקאל

רבי יחזקאל ב"ר מרדכי
זלמן אברמסקי זצ"ל:
הג"ר שלום אייזן זצ"ל בעת
הספדו בשעת הלילה הכריז:
נצטויתי מאת רבינו זצ"ל לפרסם,
שהבטיח שילמליץ טוב לכל מי
שילמוד בספריו, וכן ימליץ טוב
לכל מי שיפיץ את חידושי תורתו.
(רבבות אפרים ארח ח"ב עמוד
רמ"ח, מלך ביפו פרק מ"ב).

בן לאשרי

רבי יצחק ב"ר אשר
אנשי הוורמאן הרב
מרעננה זצ"ל כתב בספרו:
הנני מוסר מודעה שהחלטתי להתפלל
בלי נדר בכל יום על כל אלה שיעיינו
בספרי, ויגידו בשמי דברי תורה
לאחרים שיושעו מכל צרה
שצריכים ישועה בעוה"ז ובעוה"ב.
וכל הלומד בספרי יזכה ליר"ש,
והצלחה בכל טוב, בזה ובבא
וסגולה גדולה בבית לכל הדברים.

שערי זבול

רבי זבולון
ב"ר אברהם משה המבורגר זצ"ל
הבטיח כמה פעמים שיעשה
טובה ומליץ טוב למי שיעשה
טובה לנשמתו, וכך חרות על
מצבתו

מלליצי יושר

די שטערקסטע סגולה פאר אלע פראבלעמען

פארוואס האב איך פראבלעמען אין שטוב?
פארוואס גייט מיך אזוי שווער מיט פרנסה?
פארוואס האב איך צער גידול בנים?
פארוואס קען די דאקטער מיך נישט העלפען?
פארוואס האב איך נישט קיין מזל?

תירוץ

זייל די מקטריגים לאזען נישט אז מיינע תפילות זאלען נתקבל ווערען
וואס איז די עצה? זיך איינקויפען מליצי יושר!

זייט מקיים די צוואה פון די זרע שמשון, פלאצקע גאון, אבני נזר, ילקוט סופר, צדקת הצדיק, לב העברי, רבי יוסף ענגיל, רעננה רב,
און ר' יחזקאל אברמסקי, ר' זבולון המבורגר זצ"ל וואס האבען מבטיח געווען צו זיין מליצי יושר
פאר ווער עס וועט פארשפרייטען אדער לערנען זייערע ספרים.

לע"נ הרה"ק המקובל המלוב"ן ר' רפאל ב"ר אברהם ריס זי"ע

לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך וגו' לא תבשל גדי בחלב אמו, עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה שנה שנה. ברש"י: מה ענין זה אצל זה, אמר להם
הקב"ה לישראל אל תגרמו לי לבשל גדיים של תבואה עד שהן במעי אמותיהן, שאם אין אתם מעשרים מעשרות כראוי כשהוא סמוך להתבשל, אני מוציא רוח קדים
ומשדפתן. וצ"ע למה דוקא זה העונש שהיה נולדים הפירות ואח"כ משדף אותם, ודוקא כשהם סמוכים להתבשל, ולמה אינו מונע יציאתם מתחילה, וכמו שמצינו שאמר
הקב"ה 'והאדמה לא תתן את יבולה'.
ויש לתרץ דהנה ידוע שהשכר על קיום המעשר הוא הברכה ששולח הקב"ה בתבואות, וכמו שאמרו 'עשר בשביל שתתעשר'. ומבואר בזה"ק (ח"א פח). שאין הברכה
שורה על דבר ריק, וכמו שמצינו שאמר אלישע לאשה השונמית 'הגיד לי מה יש לך בבית', כי אם לא היה לה אסוך שמן, לא היתה שורה עליה הברכה. וא"כ כשהאדם
אינו מעשר כראוי, בדין הוא שיחול עליו הקללה היפה הברכה, ואם הארץ לא היתה מצמיחה כלום, לא היתה ניכרת הקללה הבאה מחמת עון המעשרות, שהלא כשאינו
כלום בודא לא היה שורה הברכה, ולכן כדי לעשות היכר שאלהם עונש מחמת עון המעשרות, עושה הקב"ה שהארץ תצמיח ותוציא פירותיה, ונמצא שהם במצב שראוי
הברכה לחול, ואזי שורה עליהם הקללה והולכים הפירות לאיבוד, וכך מתברר שיש עליהם קללה גדולה. והטעם שהקב"ה עושה כן דוקא כשהם קרובים להתבשל ולא
לאחר שגדלו לגמרי, יש לפרש עפ"י מה שכתבו המקובלים שכל פרי ועשב יש לו מלאך שאומר לו גדל, ובגמרא בישולו נכנס בו ניצוץ של אותו מלאך, והאוכלו נשמתו
נהנית ואותו מלאך ניזון. ולפי דברי המקובלים הנ"ל מתבאר יפה, דכדי שניצוץ המלאך לא ילך לאיבוד, אין ממתין השי"ת להשחית את הפירות עד אחר שיגמור בישול
הפירות, אלא משחיתם כבר מקודם שיתבשלו, והיינו לפני שנכנס בהם הניצוץ של המלאך. (זרע שמשון מסעי אות ז).

לע"נ הגר נחום ב"ר יוסף הסופר מטאחוב זצ"ל יא"צ א' אייר
ושמחת לפני ה' אלהיך בכל משלח ירך. אפשר
 ירמוז כי בזכות הצדקה יוכל לשמוח שהיא
 שמחה של מצוה, כמו שהפליג בזוהר (ח"ב פח):
 דמי שאינו נותן לעני מסעותיו ביו"ט [עונשו
 סג]. וכבר אמרו שבצדקה משלים השם, כי
 הפרוטה הוא הו"ל, והה' אצבעות הוא הה',
 והושתת היד הו"ל, ויד העני הוא הה'
 בתראה. וזה שתואר השמחה 'לפני ה' , דייקא
 ע"י 'משלח ירך', שתתן לעני, ואז תשלים השם
 כסדרן. וזה ירמוז 'איש כמתנת ידו כברכת ה'
 אלהיך, כי כמתנת ידו שמשלים השם, ככה
 תהא הברכה.

**וזה דבר השמיטה שמוט כל בעל משה ידו אשר
 ישה ברעהו וגו' כי קרא שמיטה לה.** הנה תיבת
 'דבר השמיטה שמוט' כפול לשון. ויראה שהוא
 הקדמה לבל ירע לו על שמיטת כספו, כי בלאו
 הכי מה שנגזר לו שיחסר לו, קצוב מן השמים,
 לכן אמר לבל יתחמץ לב איש על הפסד ממונו,
 כי בודאי 'שמוט' בלאו הכי. אך לא בזאת ישובח
 בהיות כוונתו שלא ירוויח עי"ז, לזה אמר 'לא
 יגוש את רעהו ואת אחיו', לא בשביל שיחשוב
 כי יחסר בלאו הכי חסרונ זה, שאין זה המידה
 טובה, רק לעשות לשם שמים, והיינו 'כי קרא
 שמיטה לה'.

ליכות מ.מ.ב.ח.פ. להצלה בכ"ע

פיקוח נפש במילה. אמרו בחולין (דף מז:): ר'
 נתן אומר פעם אחת הלכתי לרכי הים, באתה
 אשה אחת לפני, שמלת בנה ראשון - ומת, שני
 - ומת, שלישי - הביאתו לפני. ראיתי שהיה
 אדום, אמרתי לה בתי, המתני לו עד שיבלע בו
 דמו. המתנינה לו ומלה אותו - וחיה. וכתב רש"י:
 המתני לו - דאין לך דבר העומד בפני פיקוח
 נפש חוץ מעבודת כוכבים וגילוי עריות
 ושפיכות דמים, עכ"ל.

והקשה האבני נזר (יו"ד סימן שכ"ג), וז"ל:
 ותפוק ליה שעובר בידים על לא תרצח, עכ"ל.
 וכוונתו, דכל הטעמים ולימודים (יומא פה):
 שאין לך דבר העומד בפני פקוח נפש, הוא
 משום שפקוח נפש הוא בשב ואל תעשה, ואילו
 חילול שבת הוא בקום ועשה, ולכן צריך לימוד
 על זה, משא"כ להיפוך כשעובר
 בידים על 'לא תרצח', ודאי שאסור,
 וא"כ מדוע הוצרך רש"י לומר דאין
 למולו משום דאין לך דבר העומד
 בפני פיקוח נפש.

והנה התוס' (נדה מד:): נסתפקו אם
 חייב על הריגת עובר בבטן אמו,
 כשאמו מתה. וכתבו התוס', דאם
 תמצא לומר דאינו חייב על הריגתו,
 א"כ אמאי מחללין עליו את השבת,
 והיינו להביא סכין בשבת דרך רה"ר
 לקרוע האם כדי להוציא הולד, והלא
 לא חשיב נפש, דהרי ההורג פטור.

סגולה פאר

ערליכע קינדער

סגולת אריה"ק כהדרכת הרה"צ מאראד זצ"ל

**אריינברענגען ידאח חטא אין אייערע קינד
 דורך א שטיין ביי קברי צדיקים.**

וואס טוהט מכן דורות ישרים:

- א ת"ח ירש וואס טוהט עס שוין
 אסאך יארה צו העלפן אידן.
 וועט עס טון פאר אייער יענה
 פרויוואט, בנאמנות, האפידענשעל.
- יעדע נאמען איז א באווענדע
 שטיין, באווענדע עבדה און
 תפלות פאר א לענגערע צייט.
 אלעס ווערט געטון מיט גרויס
 איבערגעבענקייט, מיט כונה,
 במחיות, אזוי האט עס די ריכטיגע
 כח.
- משרייבט די גאנצע נוסח אויפן
 שטיין סיי פאר מען באקט די
 חלות און סיי נאכדעם אזוי ווי אלע
 שיטות. די שטיין בלייבט אין דעם
 אויוועג פאר 2 וואכען.
- מ'זאגט די תפילה 18 מאל אויפן
 שטיין, ביי די ריכטיגע צייטען.

דוקא אויך דעם מקובלדיגע אופן פון מכן דורות ישרים זענט מען ווי עס ווערט זיין
 ווערער פון אריה"ק אויפן הארץ: יצחק (אבנע"ל) וי' הארץ צו אריה"ק (שיח"ת) וי' הארץ
 לערנען (לשם טוב) (ספרות די גאנצע מעשה), ונראה פלאים (וועט זען וואונדער).
 מקור: עס געבט פון מעשה.

פאר פרטים וועט-קוקט מכן דורות ישרים

917-635-3883 dorosyesharim@gmail.com

**צופרידענע
 עלטערען פון
 מכן דורות
 ישרים זאגן:**

מיין קינד איז
 געווארען א
 אנדערע
 מענטש. ער לערנט
 מוסר, ער וויל
 ענדיגען א מסכתא

מיין ווען בעה"ט
 מיין "וועק מיין
 אויף 5 מיטע
 פאר סוף זמן קריאת
 שמע

מיין יצחק האט
 ארויסגעלייגט א
 פילטער

אויך האב איך
 געזאגט קיין
 מעשה פארדעם.
 נישט וויסנדיג וואס
 מיין בחור טוהט

כהאב
 גענומען זענען
 געלעה מיט
 מייער קינדער נאכען
 מנדב יו"ד פאר מיין
 חברט קינד

מכון מליצי יושר

הגדרות אבני נזר - מהדורת לאנדא

על פרישיות התורה ומועדים

עם ביאורים הארות והערות

אסתר להשיג הספר בחנויות הספרים המיוחדות
 ליהר פרישיות, וכן לקבלת גיליון "מליצי יושר" בכל שבוע: gilyonmy@gmail.com

הופיע ויצא לאור

"הגיד אדמו"ר
 זצוקללה"ה קודם
 פטירתו שאם ילמדו
 בספרים שלו, יהיה
 למנוח ולעזר גם אחר
 פטירתו ממש כמו
 בחיים"

(אין ענין ענין ענין)

מלוכט מותן גליונות
 "מליצי יושר"
 שיוצא לאור עולם
 מדי שבוע בשבוע

עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו!

פאר א נדבה פון \$250 פאר גליון מליצי יושר וועט מען מודיע זיין ביי די
 ציינוים פון די **פלאצקע גאון** - ווארשא, **אבני נזר** - סוכאטשוב, **צדקת
 הצדיק** - לובלין, **ילקוט סופר** - פאקש, **לב העברי** - הר הזיתים, **ר' יוסף
 ענגיל** - ויען, **בן לאשרי חזון יחזקאל שערי זבול** - הר המנוחות
 אז איר האט מקיים געווען די צוואה, און יעצט איז די צייט פאר זיי מקיים
 צו זיין זייערע הבטחה!

געדענקט "מקח בלייבט מקח"!

732-510-0560 gilyonmy@gmail.com

ולאור זה כתב האבני נזר, וז"ל: ולפ"ז דברי
 רש"י יש ליישבם קצת, דאף דאיתחזק בתרי
 זימני, מ"מ לא נחשב רק סכנה, כמפורש
 ביבמות (דף סד:): 'חזי דשרית אסורא וסכנתא',
 הרי דקרי ליה 'סכנתא', לא רציחה, רק סכנה,
 דאף שמלה שנים ומתו, מ"מ גבי שלישי אינו
 אלא חשש, ודמי לוסתות דרבנן. ועוד כמה
 תרופות יש לעצור הדם, רק זה סכנה, ומ"מ רוב
 לחיים, ואין כאן איסור לא תרצח כלל, עכ"ל.

והנה הרמב"ם (פ"א מילה ה"ח) כתב, וז"ל: אין
 מולין אלא ולד שאין בו שום חולי, שסכנת
 נפשות דוחה את הכל, ואפשר למול לאחר זמן,
 ואי אפשר להחזיר נפש אחת מישראל לעולם,
 עכ"ל והקשה בשו"ת חתם סופר (יו"ד סימן
 רמ"ה), וז"ל: משמע [מדברי הרמב"ם], דאי לא
 היה אפשר למול אחר זמן, לא היה פקוח נפש
 דוחה מילה. ואם זה הטעם אמת, הרי מבואר
 דע"כ צ"ל שיש תקוה למי שמתו אחיו מחמת
 מילה שימול אחר זמן, דאל"ה ימול וימות ולא
 יבטל מילה ממנו, אלא שהדבר צע"ג מנ"ל
 לרמב"ם להמציא טעם זה, ומה צריך לטעם זה,
 הרי פקוח נפש דוחה כל התורה כולה חוץ מג'
 עבירות כידוע.

והנה ביומא (דף פה): איכא מאן דיליף דפיקוח
 נפש דוחה את השבת מ'ושמרו בני ישראל את
 השבת לעשות את השבת', חללו עליו שבת
 אחד, כדי שישמור שבתות הרבה. ומלשון זה
 הקרא, משמע דוקא כדי לשמור שבתות הרבה
 ניתן שבת לדחות, ולא לעשות מצות אחרות
 הרבה, ולא ניתן שבת לדחות כדי שייחזק תפילין
 הרבה, וכדומה אלא שבת נדחה מפני שבתות
 הרבה, כדכתיב 'לעשות את השבת', ומינה
 ילפי' לכל מצות שבתורה שנידחת פעם אחת
 כדי שישמור אותה מצוה בעצמה כמה פעמים,
 ולא שישמור מצות אחרות, אלא באותה מצוה
 עצמה ישמור כמה פעמים.

והנה אם נילף מזה ג"כ שפיקוח נפש דוחה
 מילה, על כרחך ג"כ נימא הכי שידחה מילתו על
 זמן מה כדי שיהיה נימול בשום פעם כל ימי
 חייו, אבל אי אין לו תקוה להמול עוד, אמאי
 נדחה מילה אפי' שעה אחת, נמצא לאותו מ"ד
 דברי רמב"ם מוכרחים, עכ"ל, וע"ש עוד.

ונשאל האבני נזר (שם), דאין אפשר לומר דבלי
 הטעם של הרמב"ם 'דאפשר למול לאחר זמן',
 הו"א דצריך למולו, דכיון דסכנה
 הוא, א"כ איך יעבור בידים על 'לא
 תרצח'.

וז"ל: אשר התפלא על החת"ס
 שתייר דהרמב"ם ס"ל דהטעם
 משום חלל שבת אחת כדי
 שישמור שבתות הרבה, וזה לא
 שייך גבי מילה. והתפלא מעלתו
 דכל הטעמים ולימודים שפקוח
 נפש דוחה שבת, משום שפקוח
 נפש בשוא"ת, ומחלל שבת בקום
 ועשה, משא"כ להיפוך שעובר
 בידים על לא תרצח, עכ"ל.

ותירץ האבני נזר לפי יסוד הנ"ל דאיכא חילוק בין פיקוח נפש, ובין חיוב מיתה. וז"ל:
 י"ל בהא דהרמב"ם כתב שאין מליץ תינוק שיש חשש למולו, שפקוח נפש דוחה
 הכל שאפשר למול לאחר זמן, ובחשש חולי ודאי רוב שלא יזיק לו המילה, ואין
 כאן איסור לא תרצח, אף שפקוח נפש הוא ודוחה הכל, מ"מ אין איסור לא תרצח
 אם מליץ אותו, כמ"ש התוס' הנ"ל, עכ"ל.

ותירצו התוס', דמ"מ משום פקוח נפש מחללין עליו את השבת אע"ג דפטור אם
 הורגו, דהא גוסס ביד אדם כגון שהכהו אדם וגוסס מחמת מכתו, ההורגו פטור
 מפני דרוב גוססים למיתה, ואפ"ה מחללין את השבת עליו, דאין מהלכין בפקוח
 נפש אחר הרוב, ולכן אף דרוב גוססין אזלי למיתה, מחללין עליו את השבת, אלמא
 שאני פיקוח נפש מחיוב מיתה.

הגדרות אבני נזר - על ענייני מילה

רואה שה' רועי, ולך ה' הצדקה, מזה נעשה עני ונכה רוח מכל מה שעבר עליו ומלא בושח לפני ה', וכמו שנאמר 'ולנו בושח הפנים', וממילא עיד"ז בנקל לו לתקן מעשיו, וכמו שנאמר 'טוב להודות לה', ונדרש בפרקי דר"א (פי"ט) כמה דאת אמר ומודה ועוזב ירוחם. ולכן אומרים מזמור זה בשבת.

לע"נ הג"ר ר' צבי ב"ר אברהם זצ"ל מפרעשבורג יא"צ כ"ח אב

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה. איתא במדרש (פד"א): אמר הקב"ה לא לרעתכם נתתי לכם ברכה וקללה, אלא להודיעך דרך טובה שיבחרו אותה כדי שיטלו שר, מנין ממה שקרינו בענין ראה אנכי. ונראה לומר דאמרו בבראשית רבה ויקרא אלהים לאור יום, אמר ר"א לעולם אין הקב"ה מייחד שמו על הרעה אלא על הטובה, ויקרא אלהים לאור יום, ולחשך קרא אלהים לילה. ולפ"ז צ"ב איך הקב"ה מייחד כן שמו על הקללה, באמרו 'ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה'.

אבל יובן לפי מה שפירש היערות דבש (סוף ח"ב) כוונת הפייטן במוסף ליום א' של ר"ה 'זכר החיים עד כמה הם חיים, הן למות והן לחיים, חי חי יזכור'. והכוונה כי מאתו יתברך לא תצא הרעות, והקב"ה אינו גוזר על האדם כי ימות ביום פלוני, כי אם גוזר בדרך טובה זה יחיה ארבעים, זה ששים, וזה שמונים שנה, וממילא בעבור הזמן ימות, כי בהעדר ממנו השפעת חיותו מאת אלהים, ימות החי, אבל לשון 'מיתה' לא נזכר. וזה שאמר 'זכר החיים', אך בזה שאומר 'עד כמה הם חיים', ולא בלשון מיתה, ועל כן 'הן למות והן לחיים', אינו מזכיר מות, ואינו אומר הנכתבים למיתה בלשון מיתה, רק 'חי חי יזכור' בלשון 'חיים', עכ"ד.

ועל דרך זה כתב בספר אהל יעקב, משל לנדיב שהיה מכניס אורחים בביתו ונותן להם כל מיני מטעמים, פעם בא לביתו איש חולה ואכל גם הוא מן המאכלים השמנים, ונסתכן עד לאין מרפא, ואמר על הבעל הבית כי הוא פועל רע, ויען הבעה"ב: שאל נא את כל המסובים אם ארוחת שולחני הוא לטוב או לרעה, ואם אתה איש חולה מה לי ולך, אנכי לא הכינותי המטעמים בעבור חולים. כך אמר הכתוב 'כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בהם ופושעים יכשלו בהם', כי צדיקים יוסיפו ואומץ מחיל אל חיל ויוסיפו עוז ואומץ, ופושעים יכשלו בהם, כי הם חולים וחטאו על נפשותם.

ולפ"ז יתבאר כי אין הש"ת נותן רעה בפועל, רק נותן טובה לפי פעולתו והכנתו של מקיימי המצוות, ועיקר רצונו בצמיחת הפעולה לטובה, אבל רק מי שאינו מקבל הטובה מקבל הרעה, אבל הקב"ה חפץ בטובת האדם להרבות שכרו. וזה כונת המדרש 'לא לרעתכם נתתי לכם הברכה והקללה, מנין ממה שקרינו ראה אנכי', והרי הקב"ה אינו

ובאופן אחר תירץ האבני נזר (יו"ד סימן שכ"ט אות ו') מדוע הוצרך רש"י לומר דאין לך דבר שעומד בפני פיקוח נפש, ולא כתב דיש כאן איסור של לא תרצח. וז"ל: י"ל דמילה בזמנה כמו שדוחה את השבת דזה חיוב סקילה, הו"א דכמו כן ידחה לאו דלא תרצח דזה חיוב מיתת ב"ד. וכ"ש הוא, דמצות מילה מתקיימת עכשיו, ואילו הלאו של לא תרצח, [הוא עובר] אח"כ כשימות. ואם כי לא תרצח רע גם לבריות, [ואילו חילול שבת אינו רע לבריות, וא"כ מדוע הו"א דכמו דמילה דוחה שבת, כך דוחה האיסור של לא תרצח. מ"מ יש לומר דלאידך גיסא מצות מילה עדיף משבת], דהלא המצוה תיקון התינוק, והוא טוב לבריות, [ואילו במצות שבת ליכא הטבה לבריות], לכן הוצרך רש"י לומר דהטעם הוא משום שאין לך דבר העומד בפני פיקוח נפש.

לע"נ הג"ר ברוך שפירא ב"ר יעקב יהושע זצ"ל אדמו"ר מטשיב יא"צ כ"ט אב

גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי. במדרש (תנחומא פרשה זו ט"ז) 'לך ה' הצדקה ולנו בושח הפנים', וחשב שם דאחר מתן תורה כשעשו אותה מעשה, עדיין ירד להם המן, 'ומנך לא מנעת מפיהם', וכן בפסל מיכה, ע"ש. המדרש מורה לנו דהישראל המאמין בה' ורואה שאף בשעת החטא ח"ו, אעפ"כ אפילו אז השי"ת באותה שעה עמו, וכמו שנאמר 'לך ה' הצדקה', אז מזה יש לו

'בושת פנים' לפני השי"ת, וכמו שנאמר 'אלהי בושתי ונכלמתי להרים אלהי פני אליך'. ועיד"ז ממילא השי"ת מרחם עליו ומושיעו. וזה שאמרו (נדרים כ.) שמי שאין לו בושח פנים בידוע שלא עמדו אבותיו על הר סיני, שזה נשאר לנו ממעמד הר סיני, שהישראל אף בשעת החטא אינו שוכח לגמרי בהשי"ת, וממילא כשרואה ומבין כי 'לך ה' הצדקה', שאף בשעת החטא אעפ"כ השי"ת עמו ומשגיח עליו ומטיב עמו, וממילא מזה יש לנו 'בושת הפנים' ליבוש לעמוד לפני השי"ת על מה שעשו נגד רצונו, וממילא עיד"ז נושע. וזה שנאמר 'גם כי אלך וגו' לא אירא רע כי אתה עמדי', היינו מזה שאני רואה ומבין שאפילו בשעת החטא אתה עמדי ועושה לי כל צרכי, וכמו שנאמר 'לך ה' הצדקה', מזה יש לי בושח גדולה לעמוד לפניך, ובושתי ונכלמתי להרים אלהי פני אליך, עיד"ז בטוח אני שתעזרי.

וכן בשבת כל אחד מישראל רואה ומרגיש שהשי"ת הוא הרועה אותו איך שהוא, ובפרט בסעודה שלישית שכנגד יעקב אבינו, שאמר 'אלהים הרועה אותי', ועל זה נאמר 'ה' רועי לא אחסר', שעיד"ז שרואין שאף בשעת החטא ה' רועה אותנו, ולך ה' הצדקה, וזה גם כי אלך וגו' כי אתה עמדי, ומזה בא הבושח פנים ואז ממילא בא הישועה. וכן נדרש בתנא דבי אליהו רבה (פ"א) הפסוקים אלו על שבת, דכתיב 'ואל זה אביט אל עני ונכה רוח', שבשבת שאז האדם

ליתר פרטים, וכן לקבלת גיליון 'מליצי יושר' בכל שבוע:
gilyonmy@gmail.com 732.510.0560

"הופיע ויצא לאור"

הגדרות חזון יחזקאל

על התורה ומועדים עם ביאורים הארות והערות

מלוקט מתוך גליונות
"מליצי יושר"
שיצא לאור עולם שוב
בשבוע

ה"ר שלום אייזן זצ"ל
בעת הספדו בשעת חלואיו
של מרן בעל החזון
יחזקאל, הכריז:
"בשמיני מאת רבני
לפרנס שחבטוהו שימליץ
טוב למי שילמוד בספריו,
וכן למי שישיג את חידושי
תורתו"
(רבבות אפים אורח ח"ב עמ'
רמ"ז)

אפשר להשיג הספר בחנויות
הספרים המובחרות
המפה ראשית: ג'וינפלד
718.693.5105

ליתר פרטים, וכן לקבלת גיליון 'מליצי יושר' בכל שבוע:
gilyonmy@gmail.com 732.510.0560

מייחד שמו על הרעה, אלא להודיען איזה דרך טובה שיבחרו כדי לקבל שכר.

ליכות והצלחה שב.ש.ה

נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלהיך בכל מעשיך ובכל משלח ידך. צ"ב האי 'בתתך לו', מאי הכוונה של 'לו', הרי כתיב מקודם 'נתן תתן לו'. ועוד צ"ב שכפל 'בכל מעשיך ובכל משלח ידך'. ונראה לי, כי למעשים רוצה ליתן צדקה, אמנם חושש שנתן לאינו הגון, על כן נאמר 'נתון תתן לו' דייק, וזה 'ולא ירע לבבך בתתך לו' דייק, אע"פ כי על הנתינה עצמה אינה מתחרט וחפץ ליתן, אבל הוא רוצה ליתן לזולתו ולא 'לו', וע"ד שאמרו 'מפרנסין עניי עכו"ם עם עניי ישראל', כי בגלל הדבר הזה יברכך, מדה כנגד מדה, שהקב"ה משלם מדה במדה, אם הוא אין מדקדק, הקב"ה ג"כ אינו מדקדק עליו. וזה 'בכל מעשיך', פי' בכל מעשים אשר לך אע"פ שאינם טובים כל כך, וגורם עליך מקטרגים, אע"פ וברכתך 'בכל משלח ידך', מדה במדה, וכפול הברכה, וכמדומה ששמעתי מאאמ"ו.

ונראה זה רמז מה דאיתא בירושלמי (פאה פ"ח ה"ו): ר' אלעזר הוה פרנס, חד זמן נחית לבייתיה, א"ל מאי עבדייתו, א"ל אתא חד סיעא ואכלון ושתון וצלו עלך, אמר לון ליכא אגר טב, נחת זמן תנינן אמר לון מאי עבדייתו, א"ל אתא חד סיעא חורי ואכלון ושתון ואקלונך אמר לון כדון איכא אגר טב. (תרגום: ר' אלעזר הוה פרנס, פעם אחת הלך לביתו, ושאל לבני ביתו, מה היה המעשה בשעה שלא הייתי בבית. אמרו לו עברו כאן חבורה של עניים ואכלו ושתו והתפללו עליך, אמר לון אין כאן שכר טוב. הלך לביתו פעם אחרת ושאל מה היה בשעה שלא הייתי בבית, אמרו לו עברו כאן חבורה של עניים ואכלו ושתו וקללו אותך, אמר עכשיו יש לי שכר טוב). והיינו דע"י שנתן גם לאינם הגונים בטוח לו שכרו, כי במדה שמודד מודדין לו.

והיית אך שמח. לרבות לילי יו"ט אחרון של חג לשמחה. וצ"ב דהא אכין ורקין מיעוטיין, ואיך בא 'אך' לרבות. ונראה לי, כי למדה תורה דרך ארץ, דאין אדם מת וחצי תאוותו בידו, לכן הבעל דבר

מצוה נדירה שהמקיים אותה נוטל שכר כנגד כולם

כתב בשו"ע הרב (ת"ת פ"ב ס"א): 'מצות עשה של תלמוד תורה על כל אדם לעצמו ללמוד כל התורה שבכתב ושבעל פה כולה'. וכ"כ בסעיף י' וז"ל: ללמוד פעם אחת כסדר [תנ"ך] וכל התלמוד בבלי וירושלמי ומכילתא וסיפרא וסיפרי ותוספתות וכל המדרשים מתנאים ואמוראים כמו מדרש רבה ותנחומא ופסיקתות וכיוצא בהן ומדרשי רשב"י (זוהר) כדי שיוכל לגמור כל התורה שבעל פה כולה פעם אחת בחייו, עכ"ל.

זה מצוה שרק יחידי סגולה מקיימים אותה, וקל מאד לקיימה אם מקציבים לזה זמן מועט בכל יום, ובזה זוכים לקיים מצוה נדירה של מצות ת"ת ששקול כנגד כל המצות, ואין לשער גודל השכר שזוכים עבור זה בפירות בעוה"ז והקדן לעוה"ב

נתפרסם לזכות י.ב.ח.ה. לנחת דקדושה מכל י"ח

מוסרי הג"ר אלחנן יוסף הרצמאן זצ"ל

'מבטיח אני להעושים לטובת נשמותי' אלחנן יוסף בן שמואל וצפורי, להתפלל בעדם שיהיה נפקד בכל מה שצריך במהרה דידן'

מלך שיש לו ארמון בעיר בירתו, שם הוא דר בקביעות, ועוד יש לו ארמון במעון הקיץ שלו, שהוא נוסע לשם פעם בשנה, ואפשר גם פעם בשבעים שנה, ובכל זאת הוא נקרא בשם 'ארמון המלך'. בדומה לכן ברא הקב"ה את האדם לשבעים שנות חיים, שגם אם יאנוח רק פעם על מצבו הרוחני ויעמוד במדריגה של 'שמא הרהר בתשובה', גם אז יקרא שמו עליו, ועל עדת עם ה' ימנה.

דבר זה קבוע גם בהלכה שמי שמקדש אשה 'על מנת שאני צדיק גמור', הרי זו מקודשת, דשמא הרהר תשובה בלבד, והדברים אמורים בענין כה חמור של איסור אשת איש שהוא מהענינים החמורים ביותר שבתורה, ובכל זאת אנו רואים שחוששין לקידושין, על כן יש להיזהר ולהישמר ביותר מלדון אדם מישראל לכך חובה ח"ו.

תולדות הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע

לאחר הסתלקות האדמו"ר מאיזביצא בשנת תרי"ד, התפלגה עדת החסידים, חלק נטו אחרי בנו של האיזביצא 'הבית יעקב' ומינוהו ראש עליהם. אולם רבי צדוק זקני החסידים נטו אחרי בעל ה'תורת אמת' ר' יהודא לייבל איגר זצוק"ל נכדו של הגאון רבי עקיבא איגר. שנות נשיאותו של רבי יהודא לייבל איגר התמשכו כשלושים וארבע שנה, משנת תרי"ד ועד תרמ"ה, היתה זאת תקופה של כינוס והתעצמות פנימית עצומה בשביל רבי צדוק בהזדככות ובהתעלות יתירה, תקופה זו ידועה בשם תקופת השתיקה של רבי צדוק, רבי צדוק הסתגר עם עצמו בעבודה פנימית לווהטת, אורות של תקופה עצומה זו יפרנסו את רבי צדוק כמורה וכמנהיג לאחר שיתמנה לאדמו"ר, מהם טווה רבי צדוק את דפי האורה, את אלפי דפי הזוהר בתורה בהלכה במחשבה ובחסידות, את ספריו הרבים אותם הנחיל מורשה לדורות.

בשנת תרמ"ח לאחר הסתלקותו של בעל התורת אמת, אולץ רבי צדוק לקבל עליו את נזר הנשיאות, לא בנקל נאות לכך, אולם כשגבר עליו לחצם של זקני החסידים, נכנע לרצונם. מסופר שרבי צדוק לאחר שגברו עליו הלחצים, אמר: אם נמצא שמי ברשימה של 'דור דור ודורשיו', אז אין מנוס, אנוס אני לקבל, אולם אם לאו, הרי מתפלל אני שישכחוני ומהר ככל האפשר.

רבי צדוק נהג נשיאותו ברמה, אולם בצניעות ובהסתפקות, לא רצה ליהנות מאחרים וגם לא מתמיכתם של חסידיו, איש מופת ובעל מופת היה רבי צדוק, מן המיוחדים בדורו, אולם מופת המופתים הם ספריו המופלאים, אלפי דפי זוהר בתורה בהלכה במחשבה ובחסידות שהנחיל אחריו לדורות.

צאצאים לא השאיר אחריו, ספריו ותולדות צדיק הם נחלתו, נחלת כל בית ישראל, אשר כשמשות אורה יאירו את שמי היהדות ויטיפו טללי תחיה אל כרם בית ישראל. שלוש עשרה שנה נהג את עדתו, אלפי חסידים שדבקו בו בלהט, בט' באלול תר"ס עלה עמוד האש השמימה בלובלין, זכותו יגן עלינו.

תולדות בעל החזון יחזקאל זי"ע

תמיד התלונן על שאין מרגישים חסדי ה' גם בשלילה, כלומר העדרם של מפריעים ומצירים, הרי כל עשרה הנסים שהיו במקדש היו נסים שבשלילה: אשה לא הפילה, זבוב לא עף וכדומה. לדבריו בכל רגע ורגע חיים אנו בסכנה מוחשית כאותה כבשה בין שבעים זאבים המבקשים לבלעה עד בלי מתום, ורק חסדי ה' מחזיקים אותנו בנס ממש. ופעם כשישבה בביתו חבורת ראשי ישיבות ועסקו בדברי תורה, הפסיקם מרן זצ"ל לרגע קט ואמר 'וכי יודעים אתם מהו הכוח שמאפשר לנו לשבת בנחת פה ליד השולחן ולשוחח, אין זה אלא נס ממש וחסד שחונן אותנו הקב"ה'.

טעון, כי ראית הנס גם בדברים המתגלים בדרך השלילה היא מגדר החיוב של כל אחד ואחד, ומרגלא בפומיה שבנוגע המדות, כל אדם מבין שכלל שהוא מתבגר, ודעתו מתרחבת והבנתו והשגתו מעמיקים, כך צריך הוא לתקן את מדותיו באופן היותר מושלם והיותר מתאים לעליותו. אבל באמונה לא מרגישים משום מה את הצורך להתעלות, ומסתפקים בדרגת האמונה שקנו בגיל צעיר.

מבלבלו במרה שחורה לדחות מדחי אל דחי לעצבות ר"ל שהוא מגונה מאוד, מתחילה מחשב שיהיה בשמחה כשישא אשה, דכל אדם שאין לו אשה שרוי בלא שמחה, ואם כבר נתן לו השי"ת אשה, אז אומר שיהיה בשמחה אם יהיו לי בנים, נתן לו הקב"ה בנים, אומר אם יהיו לי בני בנים, אם יהיו לי עושר כך וכך, ובניי לבניי מבלה ימים בעצבות ר"ל, על כן לעומת זה וכזה אמרה תורה 'והיית אך', רצה לומר גם במיעוט שלך 'תשמח', להיות שמח בחלקך, כי בלי ספק אל ימנע טוב [להודות לה'] ולשמח באשר יכול להיות, [כי היה יכול להיות גרוע פי כמה]. ועל כן דייק ביום אחרון אשר לפי דרך הטבע נעצב על 'ופנית בבוקר' לעזוב בית המקדש וכו' ולשוב אל אדמתו, בכל זאת נרמז כי בזה תשמח ג"כ, כי לוחות ושברי לוחות מונחות בארון, וזה נרמז במיעוט של 'אך' לרבות יו"ט אחרון לשמחה.

לע"נ הג"ר שמשון ב"ר חיים בראדסקי זצ"ל יא"צ כ"ג אב

למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך. אמרו בברכות (דף יב:): אמר ראב"ע הריני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות, עד שדרשה בן זומא שנאמר 'למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך', 'ימי חיך' הימים, 'כל ימי חיך' הלילות. וחכמים אומרים 'ימי חיך' העוה"ז, 'כל' להביא לימות המשיח. והאברבנאל (בפירושו על אגדת פסח בד"ה ימי חיך העוה"ז) כתב, וז"ל: לפי שהלילה נמשכת אחר היום, שנאמר 'ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד', והלילה בכלל היום, וכל כ"ד שעות נקרא 'יום', ולכן לא איצטריך 'כל' לרבות הלילות, אלא 'כל' בא לרבות לימות המשיח וכו', וא"כ גם לדעת חכמים דבן זומא חייבים להזכיר יצ"מ בכל לילות השנה, וכל שכן בליל פסח, ולכן הביא המגיד גם דברי חכמים, עכ"ל. וכתב הגר"י ענגיל (לקח טוב כלל ז'), וז"ל: הנה הוא ז"ל פי' דבן זומא וחכמים פליגי בזה, דבן זומא ס"ל דתיבת 'יום', אין הלילה בכללו, ולכן איצטריך 'כל' לרבות הלילות, וחכמים ס"ל דגם הלילה בכלל היום, ולכן איצטריך להו' 'כל' רק לרבות לימות המשיח. ומה שאמרו חכמים 'ימי חיך' העוה"ז, כוונתם על כל הזמן שהזכיר בן זומא, דהיינו בין ימים ובין לילות, והוסיפו עוד ימות המשיח. ואולם מדברי שאר המפרשים שם לא משמע הכי, רק

רבינו בחיי לרבינו בחיי ב"ר אשר זי"ע

הרה"ק רבי דוד משה מטשארטקוב זי"ע היה אומר:

סגולה גדולה לפרנסה ללמוד הספר 'רבינו בחיי'. וסימנך: מאן דיהיב 'חיי', יהיב מזונן.

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה. אמר "ראה" בלשון יחיד, "ולפניכם" בלשון רבים, כי משה ידבר עם הכל, עם היחידים ועם ההמונים, ולפי שהברכה והקללה נאצלים משתי מדות שבהן נברא העולם, והן מדת הדין, ומדת רחמים, שאין ענינם נגלה רק ליחידים המשכילים, לכך אמר "ראה" בלשון יחיד, והוא ראה בעין השכל, כענין: "ולבי ראה הרבה חכמה ודעת". ולפי שהברכה והקללה הם זרז להמון בקיום המצוות והפחדם בעברם עליהן, לכך דבר עם ההמון ואמר "לפניכם". וכן אמר: "ראה למדתי אתכם חקים ומשפטים", הזכיר "ראה" בלשון יחיד כנגד החקים שאין טעמן נודע רק ליחידים, והזכיר "אתכם" בלשון רבים, כי התורה בחוקותיה ומשפטיה לרבים נתנה.

הנה נתבאר בפסוק זה שהרשות והבחירה בידי של אדם, רצה להדריך עצמו בדרך ישרה, או להתניב על דרך לא טוב, הכל מסור ברצונו, והכל תלוי בבחירתו, ומזה אמר הכתוב: "מי יתן והיה לבבם זה ליראה אותי", למד שאין הקב"ה גוזר על האדם להיות צדיק או רשע עד שיעשה טובה או רעה, אלא הכל מסור בידו, כי אילו היה הקב"ה גוזר על האדם להיות צדיק או רשע, או יהיה שום דבר מושכו בעיקר תולדתו לאחד מהדרכים טוב או רע, איך יצוה הקב"ה אותנו ע"י נביאיו לעשות כך, כיון שהוא מתחילת בריאתו כבר נגזר עליו, או תולדתו תמשכוהו לדבר שאי אפשר לזוז ממנו, ומה מקום היה לכל התורה כולה להפרע מן הרשע, או לשלם לצדיק שכר טוב, וזה עיקר גדול ועצום והוא יסוד האמונה.

ומפני זה נזכר העיקר הגדול הזה בפתיחת התורה ובחתימתה, הוא שתמצא באדם הראשון כתוב: "הן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע", ביאורו: הן מין האדם היה יחיד בעולם, ואין לו מין שני שידמה לו בעליונים ולא בתחתונים, שהרי העליונים שכליים עובדים ומקלסים ה' בשכל ולא בטבע, והארציים ג"כ מקלסין אותו יתברך בטבע ולא בשכל כלל, וכל אחד ואחד הכרחי בקלוס, זה הכרחי בשכל וזה הכרחי בטבע, אין לאחד מהם מונע. אבל האדם הוא משותף מהם ומורכב משניהם: מן השכליים מצד הנפש, ומן הארציים מצד הטבע, ואיננו הכרחי כי אם רצוני, שהרשות נתונה בידו להביא עליו עונש ושכר הברכה והקללה בחתימתה, הוא שתמצא בסוף דברי משה: "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המוות ואת הרע", כלומר שהרשות בידכם לעשות טוב או רע, וכן אמר: "ראה אנכי נותן לפניכם היום". וכתב הרמב"ם (תשובה פ"ה ה"ד): אל תתמה היאך אומר: "כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ", בודאי שהכל בחפצו יעשה אע"פ שמעשינו מסורים לנו. כיצד, כשם שחפץ השי"ת להיות האש והרוח עולין למעלה, והמים והעפר יורדין למטה, והגלגל סובב בעגול, וכן שאר בריות העולם להיות כמנהגם שחפץ בו, כך חפץ ה' להיות האדם רשותו בידו, וכל מעשיו מסורין לו בלא כופה ומושך אלא הוא מעצמו ובדעתו שנתן לו השי"ת עושה כל יכלתו, לפיכך דנין את האדם לפי מעשיו, אם עשה טובה מטיבים לו, ואם עשה רעה מריעים לו, הוא שאמר הנביא: "מידי היתה זאת לכם", "גם המה בחרו בדרכיהם". ועל זה אמר שלמה: "שמח בחור בילדותך וגו' ודע כי על כל אלה יביאך האלהים במשפט".

פנים יפות' לבעל הפלאה'

בעל הפלאה' בהקדמה לספרו כתב, וז"ל:

'כל המעיין ועוסק בספרי, יתברך מקל עילאה, בברכת ה' הרחבה והמלאה, יניצל מכל עמל ותלאה'

אם לא תשמעו וגו' וסרתם מן הדרך וגו' אשר לא ידעתם. צריך להבין מאי 'אשר לא ידעתם'. ונראה דהא דכתיב 'וסרתם מן הדרך', היינו שסרו מלימוד התורה, כענין שנאמר 'ופן יסורו מלבבך', ותורה נקרא 'דרך' (קידושין ב:), והנה אחז"ל (שם מט:): סימן לגסות הרוח עניות התורה, שע"י עניות בתורה בא לידי גסות הרוח וכו', כי המתמיד בתורה ה', נתעלה בכל יום, ומכיר בכל יום גדולת הבורא ומעלת התורה כי רב הוא להשיגה, וקוצר דעת האדם המשיג, ולכך כתב במשה רבינו שהיה 'עניו מכל האדם אשר על פני האדמה', מפני גודל השגתו בתורה 'אשר לא קם כמוהו'. ובהיפוכו המבטל מן התורה וכו', כל מה שנחשך אור השכל ועיניו השע מלהבין, עוד יהיה כאשר ימשש העיוור באפילה, דהיינו שהוא עיוור ואינו רואה האפילה, כדכתיב 'שמים חושך לאור', וזה שאמר 'והיית ממשש בצהריים', שדומה לו שהוא צהרים מפני שהוא עיוור ואינו רואה האפילה וכו', ורעבונו זה עניות התורה היא סימן לגסות רוח. וכבר כתבנו לעיל בפסוק 'ורם לבבך ושכחת', כי רוממות הלב נענש על המחשבה, מפני שנענש לו כהיתר, שהוא טועה בעצמו ומגדיל נפשו בעיניו להגדיל כבודו למעט כבוד שמים, לכך אמרו כל המתגאה כאילו עובד עבודה זרה. וזה שאמר, כיון שסרו מן דרך התורה, יתגאה לבו שהוא כעובד ע"ז, וכיון שהוא טועה בעצמו ואינו יודע בגאותו, לכך אמר 'אשר לא ידעתם'.

דחכמים ס"ג כ"כ כבן זומא בהא דתיבת 'ימי' אין הלילה בכלל, אלא דבן זומא מרבי ללילות מתיבת 'כל', וחכמים דדרשו 'כל' לרבות ימות המשיח, אה"נ דס"ל דאין מזכירין יציאת מצרים בלילות, ופליגי בזה אבן זומא. ולפ"ז מה שאמרו חכמים 'ימי חיך' העוה"ז, לא קאי על כל הזמן הקדום בדברי בן זומא דהיינו בין ימים בין לילות, כי אם קאי אימים לחוד שהוזכרו בדברי בן זומא ולא אלילות, וכונת 'ימי חיך' העוה"ז היינו שבימים של עוה"ז צריך להזכיר יצ"ל.

ויש לי להביא כדמות ראה לפירושו של האברבנאל, מש"ס זבחים (קין:), דמייית התם ברייתא דדריש קרא ד'חופף עליו כל היום ובין כתפיו שכן', 'חופף עליו' זה מקדש ראשון, 'כל היום' זה מקדש שני, 'ובין כתפיו' אלו ימות המשיח, רבי אומר 'חופף עליו' זה העוה"ז, 'כל היום' אלו ימות המשיח, 'ובין כתפיו שכן' זה העוה"ב. וע"ש בסוגיא דהאי 'חופף עליו' זה העוה"ז, קאי אכל דברי הת"ק בין אמקדש ראשון בין אמקדש שני, ונשאר 'כל היום' לדרוש להביא לימות המשיח. וא"כ יש לדון קצת דגם לישא דמתני' דברכות הנ"ל הכי פירושו, ד'ימי חיך' העוה"ז כולל כל דברי הת"ק, היינו בין יום ובין לילה, ונשאר תיבת 'כל' לרבות לימות המשיח.

לזכות אלעזר חיים בן הינדא להצלחה בכ"ע

ראה אנכי נתן. 'אנכי' גימטריא 'כונה', 'נתן' עם הכולל גימטריא 'ראש', והכוונה שראשית כל דבר צריך לכוון שיהא מעשיו לשם שמים, ועל כן 'אנכי' גימטריא ג"כ 'אחד מיוחד', שצריך בכל דבר כוונה לה' אחד'.

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה את הברכה אשר תשמעו וגו' והקללה אם לא תשמעו. יש לדקדק על הכפל שהיה לו לומר 'נותן לפניכם את הברכה אשר תשמעו, והקללה אם לא תשמעו', גם תיבת 'היום' אינו מובן, דהלא רש"י כתב 'האמורות בהר גריזים ובהר עיבל', ואין זה 'היום'. אך הנה בספה"ק נועם אלימלך כתב (ומצאתיו בפירוש בזוהר חדש איכה צב), דכמו שזה לעומת זה עשה אליקים בכל הבריא, כן הזמן היא בריאה, ויש בהזמן ג"כ זה לעומת זה, והיינו הכ"ח עתים שחשב שלמה המלך (קהלת ג') לטוב ולמוטב, ובריאית הזמן נכלל בה שנים חדשים ימים טובים, וכן להיפך, וכשהדור היו זוכין היה בט' באב ביאת המשיח, כדאייתא במדרש (איכה רבה פא:נא),

דישראל היה חורש ועבר עליו טייעא וגעתה הפרה, אמר לו הטייעא שיתיר פרתו משום שעתה חרב ביה"מ"ק, געתה פעם ב', אמר לו אסור פרתך שנולד משיח. הרי שהיה אז זמן מעותד לשניהם, והיינו שאם היו בני ישראל זכאין היה יורד יו"ט, יום של ביאת משיח קודם, וממילא לא היה מקום ליום הרע של חורבן לירד, אך לפי שלא היו זכאין, ירד יום הרע דחורבן, כמו שכתוב (ישעיה כב:): 'ויקרא אדני אלקים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד'.

והנה במגיד מישרים מה"ב מביא ביאור הכתוב 'וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא ובני ישראל פרו וישרצו', דאמרו חז"ל 'על כרחך אתה נולד', דנשמה הקדושה אינה רוצה לקבל על עצמה אחריות הגדול מחיי עוה"ז, אך בפטירת יוסף וכל הדור שהיו עולים מעוה"ז ברכוש גדול של מעשים טובים, אז נעשה רעש גדול בין הנשמות של אוצר הנשמות, וכל אחד ביקשה לרדת לעוה"ז, ולכן 'ובני ישראל פרו וישרצו'. כמו כן הוא בהזמן שיש שנים וימים רעים רח"ל, שכל חיותן מזה שהם רצועת בישא לאלקאה חייביא, שעוה"ז רובורע והרשעים גוברים בו, כמו שכתב בתנאי (פ"ו ופ"ג), אז רוצה יום הרע לירד ולנקום מעוברי רצונו יתברך רח"ל, משא"כ הטוב אינו רוצה לירד, כי יראים שלא יתפגמו ע"י רשעי הדור, ואז לא יוכלו לעלות לשרשם.

ובזה תבין מה שכתוב 'ואברהם זקן בא בימים', ד'זקן' היינו קנה חכמה, שהיא שורש התיקון, דכולהו בחכמה איתברירו, ועל כן היה להימים עלייה. וזהו שאמר הכתוב 'אנכי נותן לפניכם היום ברכה', אתה יכול במעשים טובים להמשיך בעולם, כי כשהיום רואה יום של אתמול עלה לשרשו ממולא במעשים טובים, אז חושק יום הטוב לירד, כמו שכתבתי לעיל שגילה המגיד להבית יוסף מירידת הנשמות, וכן להיפך בקללה. ואח"כ התחיל לפרש ענין ברכות וקללות דהר גריזים והר עיבל, ואמר 'את הברכה אשר תשמעו', יהיה לך ברכה, משא"כ פסוק ראשון מיירי בהודעה שיום ברכה וקללה ישנם ברשותך כנ"ל.

לזכות ולפרש י.ע.ב.י.

פסילי אלהיהם תגדעו. אמרו בעבודה זרה (דף מב:): עכו"ם שהביא אבנים מן המרקוליס (-לילל) ושמו 'מרקוליס', והוא גל של אבנים, וכל הבא לעובדו, זורק לו אבן, וחפה בהן דרכים וטריטאות - מותרות [האבנים בהנאה, מפני שהגוי ביטלה, בכך שסתר את הגל].

'שמן רוקח' להרה"ק רבי אלעזר לעוו זי"ע

כתב בצוואתו, וז"ל:

"כל מי שיזכה אותי וישים עין עיונו בחיבורים שלי יתברך מן השמים וכו', ואם ירצה אחד להדפיס ספרים שלי, הנני להחזיק לו כל ימי מלא חפנא טיבואת ויבורך בברכת השמים ממעל, ויחולו עליו כל הברכות הכתובים בתורה."

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה. יש לדקדק דברכה אמר 'אשר תשמעון אל מצות ה' אלהיכם', וכלל כל המצוות. ובקללה אמר 'אם לא תשמעו וגו' ללכת אחרי אלהים אחרים, ופרט כאן עבודה זרה, ואח"כ אמר 'והיה כי יביאך וגו' כי אתם עוברים את הירדן לבוא לרשת את הארץ אשר ה' אלהיכם נותן לכם וגו' ושמרתם לעשות את כל החקים ואת משפטים, הרי חזר וכלל כל המצוות, והא מילתא טעמא בעי. וגם מה שאמר 'כי אתם את הירדן לבוא לרשת את הארץ', לכאורה כמיותר, דכיון שאמר 'הלא בעבר הירדן', ממילא יובן שיעברו את הירדן. ואם עיקר כוונתו לומר 'לבוא לרשת את הארץ', הלא זה כבר נאמרה ונשנית לעיל.

ונראה לפי מה שאמר חז"ל עה"פ 'ויתיצבו בתחתית ההר', מלמד שכפה עליהם הר כגיגית, אמר רבינא מאכן מודעה רבה לאורייתא. והקשו התוס' והרי הדר קבלוה בערבות מואב. ותיצבו דגם בזה היו אנוסים כדי שיבואו לא"י. והקשה המהר"ק (שורש קס"ז) דהא אינו רק מניעת טובה, ומניעת טובה לא חשיבה אונס. ותיצב דרבינא ס"ל דא"י מוחזקת היא מאבותינו, וא"כ אינו בגדר מניעת טובה. היצא מדבריו, דאי נימא דא"י מוחזקת מאבותינו, א"כ גם אחר הקבלה בערבות מואב היו יכולין לטעון אנוסין היינו עד שהדר קבלוה בימי אחשורוש. אבל למ"ד א"י אינה מוחזקת מאבותינו, א"כ תיכף אחר הקבלה בערבות מואב בטלה טענת אונס, דהא אינו רק מניעת טובה וכקושי מוהר"ק.

והנה הפרשת דרכים כתב דבעבודה זרה לא שייך טענת אנוסים היינו, דהא על זה נצטוו גם קודם מעמד הר סיני, וא"כ קודם הקבלה בערבות מואב, אם יקיימו את התורה יקבלו שכר על כל המצוות, ואם לא יקיימו לא יענשו רק על עבודה זרה. אבל אחר הקבלה בערבות מואב, אי נימא דא"י מוחזקת מאבותינו, אזי גם אחר הקבלה בערבות מואב אין להם עונש רק על העבודה זרה, אבל אי א"י אינה מוחזקת, אז יקבלו עונש על כל המצוות.

וזה שאמר משה 'ראה אנכי נותן לפניכם היום', כלומר קודם הקבלה בערבות מואב, וזה 'היום', 'את הברכה אשר תשמעון אל מצות ה' אלקיכם', בדרך כלל על כל המצוות תקבלו שכר. 'הקללה אם לא תשמעו וגו' ללכת אחרי אלהים אחרים, דדוקא על עבודה זרה תקבלו עונש. ואח"כ אמר 'והיה כי יביאך ה' וגו' ונתת את הברכה על הר גריזים', דהיינו שתהיה קבלה חדשה בערבות מואב, ואל תחשבו שא"י מוחזקת מאבותינו וא"כ גם על קבלה זו יהיה לכם טענת אונס, לזה אמר 'כי אתם עוברים את הירדן לבוא לרשת את הארץ אשר ה' אלהיכם נותן לכם', כלומר שאינה מוחזקת מאבותיכם, אלא עתה הוא נותן לכם, וא"כ שוב לא יהיה לכם טענת אונס, דהא אין זה רק מניעת טובה, ולכן 'ושמרתם ועשיתם את כל החוקים והמשפטים', כי אז תקבלו עונש על כל עבירות.

והנה החזון יחזקאל (תוספתא עבודה זרה פ"ז ה"ו), וז"ל: לכאורה נראה דלא דוקא משום שסתר לגל - היינו שביטל לעצם המרקוליס, לפיכך מותר [אותם האבנים], אלא אפילו אם לא ביטל עצם המרקוליס, רק ביטל אלה האבנים שנטל מהמרקוליס כדי לחפות בהם דרכים, נמי מותר [אותם האבנים], אע"פ שעצם המרקוליס קיים ולא ביטלו. דהרי זה דומה לעובד כוכבים ששיפה (גיד חתיכות מעבודה זרה של עץ) עבודת כוכבים לצרכה (לייפוחה), היא אסורה, ושיפוייה מותרים, משום דמיזרק זריק להו לאותן חתיכות, ולא פלח להו. הכא נמי לא פלח להו לאבנים שנטל מהמרקוליס לחפות בהם דרכים, לכן הם מותרים, אע"פ שעצם המרקוליס לא בטל והוא אסור. אבל זה ודאי, שבבטילתו ממנו אבנים לחפות בהם דרכים מסתמא יש בזה משום ביטול כל המרקוליס, ואז כל אבני המרקוליס מותרים, דומיא ששיפה עכו"ם לצרכו (להשתמש בעצים להסקה) שהיא ושיפוייה מותרים. וכן משמע לשון הרמב"ם (פ"ח מהלכות עכו"ם הי"ב).

לזכות מ.ב.ה. להצלחה בכל מעשי דיו, ושמירה עליונה

תכלית בריאת העולמות. לדעת תכלית בריאת העולמות, האריכו בזה המקובלים הראשונים והאחרונים לאיזה סיבה היתה, ומסקנתם כי סיבת הדבר היתה, לפי שהנה הוא יתברך מוכרח שיהיה שלם בכל פעולותיו וכוחותיו ובכל שמותיו של גדולה ומעלה וכבוד, ואם לא היה מוציא פעולותיו וכוחותיו לידי פועל ומעשה, לא היה כביכול נקרא שלם

לא בפעולתיו ולא בשמותיו וכינויו. וזה ברור שלא היה נקרא שלם בפועל רק בכוח, ואין סוף ברוך הוא נקרא שלם בכל מיני שלימות אפילו בלי בריאת העולמות, אלא ע"י הבריאה הוכרה ונגלית שלימותו יתברך לעין כל, ומה שהיה בכוח יצא לפועל.

כי הנה השם הגדול שהוא בן ד' אותיות 'הו"ה', נקרא כן על הוראות הוויות הנצחית וקיומו לעד, היה הוה ויהיה טרם הבריאה, ובזמן קיום הבריאה, ואחרי התהפכו אל מה שהיה, ואם לא נבראו העולמות וכל אשר בהם, לא יוכל ליראות אמיתת הוראת הוויותו יתברך הנצחית בעבר והוה ועתיד, ולא יהיה נקרא בשם 'הו"ה' הנ"ל.

וכן שם 'אדנות' נקרא כן על הוראות אדנות היות לו עבדים והוא אדון עליהם, ואם לא היה לו נבראים לא יוכל ליקרא בשם 'אדון', ועד"ז בשאר שמות כולם. וכן בענין

אוהנה מה שכתב החזון יחזקאל שכן משמע לשון הרמב"ם, לא מבואר כוונתו, דזה לשון הרמב"ם שם: וכיצד מבטלין אבני מרקוליס, כין שבנה מהם בנין או חיפה בהן את הדרכים וכיצד אבאל, הרי הן מותרין בהנאה, עכ"ל. והרמב"ם לא הזכיר כאן ביטול כל המרקוליס על ידי זה, אלא אדרבה דקדק לכתוב כיצד מבטלין "אבני" מרקוליס, אבל מרקוליס עצמו לא בטל בכך. וכן בסוף דבריו כתב: 'כיון שבנה מהם בנין או חיפה בהן וכו' הרי "הן" מותרות'. משמע דוקא האבנים שבנה או חיפה בהן ומותרות,

הכנויים כגון רחום וחנון ארך אפים, לא יקרא על שמם זולת בהיות נבראים בעולם שיקראו לו ארך אפים, וכן בשאר הכינויים.

אמנם בהיות העולמות נבראים, אז יצאו פעולותיו וכוחותיו יתברך לידי פועל ויהיה נקרא שלם בכל מיני פעולותיו וכוחותיו, וגם יהיה שלם בכל השמות וכינויים בלתי שום חסרון כלל ח"ו, וכיון שיצא מכח לפועל, אז נגלית שלימות יתברך לעיני כל, ובזה מתקיים 'מלא כל הארץ כבודו', כיון שנתגלה מעשיו לכולם.

והנה נודע כי האור העליון למעלה למעלה עד אין קץ הנקרא 'אין סוף', שמו מוכיח עליו שאין בו שום תפיסה לא במחשבה ולא בהרהור כלל, ועיקר כי תמיד הוא נמצא וקיים לעד ואין בו ראש וסוף כלל, וברא כל העולמות כדי שיצא הכל מכח לפועל כנ"ל.

דגל מחנה אפרים

**להרה"ק רבי משה מחנה אפרים
ב"ר יחיאל מיכל זי"ע**

**בעל 'אהבת ישראל' מויזניץ זי"ע היה
אומר:**

**ללמוד 'דגל מחנה אפרים', מסוגל
לבנים טובים**

שמור ושמעת. יש לומר רמז בשני תיבות אלו על דרך 'בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת' אי להם בבריות מעלבונה של תורה' (אבות ו:ב), ומה שאמר אא"ז זללה"ה ידוע, שהוא הרהורי תשובה הבאים לאדם בכל יום. ועיין בספר הקדוש של הרב מפולנא זללה"ה.

והנה בזה נתבאר התימא והפלא שהקשה מפני מה הכרוז יוצא כשאין שום שומע. וביאר ז"ל, מי שרוצה לשקול בפלס רגליו ולבקש דרך ה' ויהיה עומד ומצפה מתי יהיה לו התעוררות דבר ה', אז בודאי ישמע הבת קול שהם הרהורי תשובה כנ"ל, [עכ"ל].

והוא שמרמז 'שמור' לשון המתנה, היינו שתהא ממתין ומצפה לשמוע דבר ה', אז בודאי 'ושמעת' הרהורי תשובה הבאים לאדם בכל יום אתערותא דבת קול, והמשכיל יבין.

הספר שמסוגל לרפואה

יצא לאור הספר"ק
מנחה חדשה
שהמחבר הרה"ק מופת הדור
מרן רבי ברוך פינחס מוסקאליץ זי"ע.

כתב מהקדמות
**'אקוה לה' מי שיחזיק
ספר זה בביתו, ובפרט מי
שילמוד בו, כי יזכות שג
תיבת בראשית ברא יג
עליו שיהיה לו רפואה לכל
אבריו'**

יצא לאור ע"י מוסד סל אורות,
מהדורת כ"ס נותן במיוחד
אפשר לרשום וספר במחיר חסמים
ליחור פרטים אפשר להתקשר ל
minchachadush@gmail.com

אבל שאר האבנים אסורות. הרי פשוט לשון הרמב"ם משמע דלא כדבריו, אלא אדרבה דאין כל המרקוליס בטל בזה שנטול ממנו אבנים לצרכו. ובעבודה ברורה (שם) כתב, דיש לומר דהרמב"ם כאן לא איירי כשנטל אבנים מן הגל עצמו, אלא שנטל אבנים שכבר נפלו מן הגל מעצמו, וסבר שאינם חלק מהגל, ולכן לא בטל כל הגל כשנטלם לצרכו. אבל שנטול האבנים מן הגל עצמו, אפשר שיודה שבטל כולו, וכדברי החזון יחזקאל.